



Broj/Број: 01/5-011-1449/03
Sarajevo/Сарајево: 30.3.2004. godine

Z A P I S N I K

9. sjednice Komisije za ljudska prava, imigraciju, izbjeglice i azil, održane 23.2.2004. godine, s početkom u 9,00 sati.

Sjednici Komisije prisustvovali su:

- Elmir Jahić, predsjedatelj Komisije,
- Martin Raguž, prvi zamjenik predsjedatelja,
- Tihomir Gligorić, drugi zamjenik predsjedatelja,
- Nadžida Mlaćo, član Komisije
- Miloš Jovanović, član Komisije,
- Ruža Sopta, član Komisije,
- Selim Bešlagić, član Komisije,
- Muhamed Altić, član Komisije.

Sjednici nije prisustvovao Munib Jusufović.

Za sjednicu je usvojen sljedeći

D n e v n i r e d:

1. Usvajanje zapisnika 8. sjednice,
2. Utvrđivanje Orijentacionog plana aktivnosti Komisije za 2004. godinu
3. Izvješće o stanju ljudskih prava u predmetu Tržnica Arizona, podnositelj: radna skupina Komisije,
4. Aktivnost oko formiranja Vijeća nacionalnih manjina u Parlamentarnoj skupštini BiH,
5. Tekuća pitanja.

Ad. – 1. Usvajanje zapisnika 8. sjednice Komisije

Nakon usvajanja dnevnog reda, predsjedatelj Komisije Elmir Jahić predložio je raspravu i usvajanje zapisnika 8. sjednice.

O zapisniku nije bilo rasprave.

Kako nije bilo rasprave, predsjedatelj Komisije predložio je usvajanje zapisnika, pa je Komisija jednoglasno usvojila zapisnik 8. sjednice Komisije.

Ad. – 2. Utvrđivanje Orijentacionog plana aktivnosti Komisije za 2004. godinu

U uvodnom izlaganju za drugu točku dnevnog reda predsjedatelj Elmir Jahić ukazao je na okolnost da je Komisija za ljudska prava, imigraciju, izbjeglice i azil Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (u daljnjem tekstu: Komisija) u obavezi donijeti Orijentacioni radni plan Komisije za 2004. godinu (u daljnjem tekstu: Orijentacioni radni plan), te da su on i tajnik Komisije pripremili draft toga akta. Predložio je diskusiju po ovoj točki dnevnog reda.

U raspravi su učestvovali članovi Komisije i to: Ruža Sopta, Muhamed Altić, Tihomir Gligorić, Miloš Jovanović, Selim Bešlić. Oni su u osnovi prihvatili prijedlog Orijentacionog radnog plana, a dali su i određene prijedloge dopuna.

G-đa Ruža Sopta je predložila da se u Orijentacioni radni plan ugrade i obilasci izbjegličkih centara u Bosni i Hercegovini, koji sada služe kao nužni i privremeni prihvatni smještaj izbjeglicama i prognanicima.

G. Muhamed Altić je podržao koncept Orijentacionog radnog plana te predložio konkretizaciju onih aktivnosti koje se tiču raseljenih i izbjeglih lica.

G. Tihomir Gligorić, podržavajući prijedlog Orijentacionog radnog plana, dao je podršku posebno obilascima općina, kao i centara u kojima se nalazi najviše izbjeglica i prognanika.

G. Miloš Jovanović je istakao potrebu da se u toku rada Komisije ima u vidu okolnost da će nadležni organi dostavljati zakone (prije svega Vijeće Ministara i Evropska komisija za studiju izvodljivosti) koji će imati prioritet u aktivnosti Komisije i to treba ukalkulirati u Orijentacioni radni plan. Isto tako, predložio je da se u kalendar aktivnosti unese i odlazak predstavnika Komisije u posjetu ICTY (Međunarodnom krivičnom sudu za bivšu Jugoslaviju) u Hagu.

G. Selim Bešlić je podržao prijedlog Orijentacionog radnog plana te podvukao potrebu obilazaka općina radi sagledavanja stanja ostvarenja ljudskih prava i sloboda povratnika i drugih žitelja tih gradova.

Nakon provedene rasprave doneseni su sljedeći zaključci:

- **prihvata se prijedlog Orijentacionog radnog plana Komisije za 2004. godinu, izmjenjen i dopunjen prijedlozima i sugestijama prisutnih članova Komisije,**
- **za narednu sjednicu članovi Komisije trebaju pripremiti svoj stav koje bi općine trebalo posjetiti radi sagledavanja ostvarenja ljudskih prava i sloboda u njima.**

Ad. - 3. Izvješće o stanju ljudskih prava u predmetu Tržnica Arizona, podnosilac radna skupina Komisije

U uvodu za ovu točku dnevnog reda, predsjedatelj Komisije je upoznao prisutne da se Predsjedništvo Udruge Ravne (udruga građana privatnih vlasnika zemljišta i vlasnika radnji na privatnom zemljištu «Ravne») obratilo ovoj komisiji predstavkom. Predstavka je podnesena 22. aprila 2003. godine, u kojoj se ističe da su službena tijela vlasti Brčko Distrikta (u daljnjem tekstu: BD) svojim djelovanjem povrijedila osnovna ljudska prava: pravo na imovinu i pravo na rad grupi građana, vlasnika zemljišta i vlasnika poslovnih objekata na prostoru Tržnice Arizona.

Rukovođena ovom predstavkom, Komisija je na 6. sjednici, održanoj 9. septembra 2003. godine, odredila Radnu skupinu koja će provjeriti navode iz Predstavke, te preduzeti i druge radnje s ciljem utvrđivanja objektivnih okolnosti kršenja ljudskih prava i predlaganja mjera za zaustavljanje i saniranje tog stanja.

Prihvaćeno je da Radnu skupinu čine: Ruža Sopta, Miloš Jovanović i Munib Jusufović, a na prvoj sjednici za predsjedatelja Radne skupine izabrana je Ruža Sopta. Nakon razmatranja ove problematike, Radna skupina je dostavila svoje izvješće, pa predlaže diskusiju o tome.

G-đa Ruža Sopta je prezentirala aktivnost Radne skupine. Ona je istakla da je na sastancima Radna skupina razmatrala pristigle materijale, kao i materijale koji su stigli nakon zahtjeva Radne skupine za dopunom, te zahtjeva za izjašnjavanjem na Predstavku građana. U tom smislu, traženo je od od svih važnijih državnih institucija BD izjašnjenje o Predstavci građana i dostava relevantne dokumentacije u vezi s ovim predmetom i to: Skupštine BD (Komisije za zaštitu ljudskih prava BD i Komisije za praćenje rada Vlade BD), gradonačelnika BD, zamjenika gradonačelnika, Vlade BD (šefa Odjela urbanizma i šefa inspeksijskih službi), Policije BD, Osnovnog suda BD koji su, uglavnom, dostavili svoje odgovore i traženu dokumentaciju. Radi upoznavanja s predmetom, Radna skupina izvršila je uvid u pristigle materijale. U cilju sticanja neposrednog uvida u predmet i aktuelnost slučaja, Radna skupina organizirala je sastanke s navedenim državnim tijelima i institucijama BD kao i s podnosiocima Predstavke. Tako je 28. studenog 2003. u Brčkom u službenim prostorijama Općine razgovarala s predstavnicima vlasti BD i to: vršiteljem dužnosti gradonačelnika, odnosno zamjenikom gradonačelnika (jer je, u međuvremenu, smijenjen gradonačelnik), šefom Odjela komunalnih poslova, koordinatorom Pravne službe Vlade BD, predstavnicima Skupštine BD i Komisije za ljudska prava i pritužbe građana, predstavnicima Inspekcije, načelnikom Policije BD i drugim. Istog dana obavljen je razgovor i s predstavnicima Udruge Ravne na adresi Udruge. U Predstavci i u razgovoru s članovima Udruge istaknut je veliki broj nepravilnosti koje su činile i čine službe i predstavnici vlasti BD, a jedan dio navoda potvrđuje i Ured za žalbe i pritužbe građana pri Vladi BD – čiji su zaposleni provjerili navode građana na terenu i uvidom u dokumentaciju. Riječ je o više od stotinu žalbi građana - vlasnika zemljišta i vlasnika samostalnih radnji na privatnom zemljištu, koji se, uglavnom, žale na rad inspeksijskih službi, rad policije, dok Udruga Ravne u svojoj predavci ima primjedbe i na rad Osnovnog suda BD, Apelacionog suda, ukazuje na sprege i prisustvo mita i korupcije, korištenje službenih ovlaštenja na štetu općeg interesa građana BD kao i grupe građana čak i po nacionalnoj strukturi. Nadležna skupina Komisije utvrdila je, a što su svi predstavnici vlasti i članovi Udruge u razgovoru istakli, da je od osnivanja BD na tim prostorima učinjeno dosta pozitivnog kao što je: donošenje Ustava BD, izabrana je Skupština BD, imenovana Vlada, napravljena reorganizacija općinske uprave kao i ostvareni kvalitetni pomaci u reorganizaciji poreskog sistema, prvenstveno u jačanju poreske i finansijske discipline. Svi su svjesni da su povoljnom stanju doprinijele donacije stranih donatora i značajna strana ulaganja koja su, opet, pristigla zahvaljujući američkoj superviziji, a to je sve omogućilo najveće plaće državnih službi u BiH. Od potpisivanja Ugovora između Vlade BD i Italprojekta stvari se kompliciraju, budžet se ne puni po predviđanju i imamo već pomenutu situaciju. Zbog svega ovoga nameće se pitanje da li je BD do potpisivanja Ugovora samo privid, odnosno da li je BD nešto što je održivo u budućnosti i bez supervizora. Naime, u izbornom procesu, BD nije djelovao kao ostali dio BiH. U BiH provedeni su izbori za lokalne vlasti i to na osnovu popisa stanovništva iz 1991. godine, kao svojevrsna negacija posljednjeg rata i njegovih tekovina, dok to načelo nije primijenjeno u BD u kojem i nisu provedeni lokalni izbori u posljednjih šest godina uključujući i tri godine od formiranja BD. Napomena: prema popisu 1991. godine, nacionalna struktura stanovništva ovog područja bila je:

- 44% Muslimani sada Bošnjaci,
- 25,4% Hrvati,
- 20,8% Srbi i
- 9,4% Jugoslaveni ostali.

Kao nadležna, Komisija za ljudska prava i izbjeglice – slučaj Tržnice Arizona mora promatrati i iz ovog ugla, jer se u razgovoru i s predstavnicima vlasti (a iz njihove međusobne komunikacije) kao i iz Predstavke i razgovora s predstavnicima Udruge Ravne moglo primijetiti da je «slučaj» Tržnice Arizona poprimio značajnu nacionalnu dimenziju. Mora se priznati da je negativna poruka poslana prognanim, raseljenim i izbjeglim samom strukturom uspostavljene vlasti, a da ne govorimo kako su destimulativno djelovala, na sve potencijalne povratnike, sva događanja oko kršenja ljudskih prava u vezi s Tržnicom Arizona u godini kad se u drugim dijelovima BiH događaju najmasovniji povraci prognanih, izbjeglih i raseljenih. (U otvorenom pismu Udruga Ravne izričito navodi i dokumentira da je napadnuta imovina

Hrvata u području Arizone i to od organa vlasti BD, na što su javno protestirale i pojedine političke stranke (HSS).

Na temelju svega i svestrano razmotrenog problema, kako onog iskazanog u Izvješću skupine, tako i iz rasprave na sjednici održanoj 23.2.2004. godine, Radna skupina predlaže donošenje određenih zaključaka.

Nakon šireg uvoda prezentiranog od predsjedateljice radne skupine, u raspravi o ovoj točki dnevnog reda diskutirali su, osim predsjedatelja Komisije još i Miloš Jovanović, Selim Bešliagić Tihomir Gligorić i Martin Raguž.

G. Miloš Jovanović je istakao i okolnost da su ljudi u vlasti u BD uplašeni jer su u ovaj predmet i poslove oko Tržnice Arizona uključeni i stranci na jakim pozicijama vlasti.

G. Selim Bešliagić je podsjetio da je nastanak tržnice Arizona poruka da rat u BiH nije rat između njenih naroda već između politika. U tim odnosima vlast je pravila greške. Ovaj slučaj treba biti pouka, da intenzivno radimo na krupnim projektima, ali da ne griješimo.

G. Tihomir Gligorić je istakao da je Tržnica Arizona pokazala da u Bosni i Hercegovni nemamo izgrađen pravni sistem i mehanizme rada tog sistema. U ovom slučaju "opći interes" je izigrana kategorija jer je korišten za represiju prema ljudima, vlasnicima parcela, a ne kao kategorija koju trebamo štititi u interesu svih ljudi.

G. Martin Raguž je, tražeći proširenje ponuđenih zaključaka, posebno apostrofirao (podvukao) odgovornost Supervizora za BD. Supervizor BD je odgovoran za rad organa vlasti BD i za postojanje krugova i grupa ljudi u vlasti, koji su kršili ljudska prava i slobode. Također treba, u obnovljenom postupku, ispitati rješenje o dodjeli zemljišta.

Predsjedatelj Komisije, g. Elmir Jahić podržavao je određene primjedbe članova Komisije i sam tražeći odgovore za poziciju supervizora BD, a ujedno se pitao ko i šta stoji iza Italprojekta i opvih dešavanja. Na osnovu zaljučaka radne skupine Komisije i diskusija predložio je da se definiraju zaključci koje treba dostaviti Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine na znanje i na eventulano postupanje po njima i dostavljanje onim insitucijama prema kojima su utvrđene obaveze. Nakon glasanja, prihvaćeni su od članova Komisije slijedeći zaključci:

- 1. Slučaj Tržnice Arizona, složen i kompliciran, uvjetno je nazvan «predmetom», jer se sastoji od puno pojedinačnih predmeta različitih i prema pravnoj i prema materijalnoj osnovi.**
- 2. Članovi Radne skupine svjesni su da o ovom predmetu nije završen sudski postupak. Naime, iako je dio predmeta završen pred sudovima BD, nije završen po izvanrednim pravnim lijekovima, kao i pred Ustavnim sudom BiH, zbog toga predlažemo da predmet uputimo u Ured ombudsmana BiH, kao i mjerodavnom tužitelju na eventualni postupak.**
- 3. Kroz samu presudu Osnovnog suda u BD, kroz prezentiranu dokumentaciju, kroz izvješća Komisije za ljudska prava, Ureda za pritužbe i prizive kao i iz razgovora s predstavnicima Udruge Ravne i predstavnicima vlasti u BD, članovi Radne skupine stekli su uvjerenje da je bilo i ima dosta slučajeva kršenja Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, a time i Ustava BiH. Protiv pojedinaca i skupine građana usmjereni su i pojedini dijelovi temeljnog Ugovora o Tržnici Arizona između Italprojecta i Vlade BD, pojedina rješenja urbanističke službe, djelovanje inspeksijskih službi, a posebice u slučajevima intervencije policije.**
- 4. Nesporno je da se na nepravilan način, na štetu pojedinaca i njihovih samostalnih radnji i manjih privatnih tvrtki, afirmirala jedna privatna tvrtka uz kršenje mnoštva propisa koja se tiču ljudskih prava. Tijela uprave BD u ovom predmetu poduzimala su niz radnji koje nisu imale uobičajen pravni slijed te se i to može uzeti kao svojevrsno psihološko maltretiranje i smetanje građana. (U ponudi stavljeno privatno poljoprivredno zemljište**

prije i Rješenja o prenamjeni i Odluke o utvrđivanju općeg interesa nad tim zemljištem. Vlasnici zemljišta su Hrvati.)

- 5. Obje strane s kojima je Radna skupina obavila razgovor isticale su da Ugovor o Arizoni ima elemente štetnog ugovora, a i da je već polučio štetne efekte na cijelu zajednicu BD.**
- 6. Zahtijeva se od vlasti BD, a posebice Skupštine i gradonačelnika, osiguravanje brzog i efikasnog rješavanja predmeta, kako bi se oštećeni građani obeštetili, a Tržnica Arizona prestala biti zona kršenja ljudskih prava. U tom smislu, treba preispitati legalitet Rješenja o utvrđivanju općeg interesa na privatnom zemljištu za koje nisu glasovali zastupnici iz reda hrvatskoga naroda. Uprkos tome što je na to rješenje reagirao i OHR, ono nije promijenjeno i ostalo je osnova spornih aktivnosti na Tržnici Arizona.**
- 7. Omogućiti jednako pravo na rad i dobivanje dozvola za rad kao jednog od temeljnih prava svakog čovjeka. Obeštetiti one kojima je dozvola oduzeta zato što nisu sklopili ugovor s Italprojectom.**
- 8. Slučaj Tržnica Arizona treba nužno riješiti odmah, obespravljenima vratiti samopouzdanje i na taj način pokušati donekle anulirati negativnu poruku svim prognanim, izbjeglim i raseljenim, koja je odaslana u godini kad je se povratak u ostalim dijelovima BiH bio najmasovniji. Međutim, oni su se ionako osjetili «već ponovo prognanim», jer tamo gdje policija prelazi svoje ovlasti, gdje ne postoji radna i imovinska sigurnost, u krajnjem slučaju to znači odsutnost osobne i životne sigurnosti.**
- 9. Podržava se inicijativa o donošenju Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudu Bosne i Hercegovine, da bi se osigurala pravna zaštita građanima BD na državnoj razini.**
- 10. Upućuje se inicijativa Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine (kao i Neovisnoj sudskoj komisiji) da preispitaju Odluku Apelacijskoga suda BD u ovom slučaju.**
- 11. Zahtijeva se od supervizora BD da preispita Rješenje o dodjeli zemljišta i o tome izvijesti ovu komisiju.**

Ad. - 4. Aktivnost oko formiranja Vijeća nacionalnih manjina u Parlamentarnoj skupštini BiH,

Kao uvod u ovu točku dnevnog reda, tajnik Komisije je podsjetio članove Komisije na obaveze koje proizilaze iz Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina, kojeg je Parlamentarna skupština BiH donijela u maju 2003. godine («Službeni glasnik BiH», broj 12/03). Obaveza Parlamentarne skupštine BiH, shodno članku 21. Zakona je da u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu Zakona osnuje posebno tijelo «vijeće nacionalnih manjina BiH» kao posebno savjetodavno tijelo sačinjeno od pripadnika nacionalnih manjina, nabrojanih u članku 3. Zakona. Iastakao je potrebu donošenja odluke i stvaranja realnih pretpostavki da bi se Vijeće i osnovalo.

O ovoj točki dnevnog reda diskutirali su: predsjedatelj Komisije Elmir Jahić i član Komisije Selim Bešlić. Ukazano je na potrebu provjere stanja u regionu po pitanju participiranja pripadnika nacionalnih manjina. Diskusija je pokazala postojanje određenih otvorenih pitanja, posebno kod zastupljenosti pripadnika manjina, kao i u glasanju o određenim pitanjima.

Na prijedlog predsjedatelja, jednoglasno je usvojeno da se s ovim pitanjem malo zastane, te da se prikupe određeni podaci o stanju nacionalnih manjina u susjednim zemljama, kao i njihovoj participaciji u vlasti u tim zemljama.

Ad. - 5. Tekuća pitanja

Po ovoj točki dnevnog reda bilo je više diskutanata.

Gosp. Miloš Jovanović aktuelizirao je raniju ideju da predstavnici Komisije posjete Međunarodni tribunal u Hagu, te se upoznaju s radom i problemima ovog tijela. Ujedno bi posjetili optužene, pritvorene osobe, a po mogućnosti, pratili bi suđenje koje bi bilo aktuelno u vrijeme posjete. Kako je u sklopu Orijentacionog radnog plana predviđeno da se posjeta izvrši u toku narednih mjeseci, tražio je ubrzanje ove aktivnosti.

Tajnik Komisije je prezentirao članovima Komisije cjelokupnu aktivnost u ovom predmetu, kao i posljednje pismo koje je Komisiji uputio predsjednik ICTY suda g. Theodor Meron.

Predsjedatelj je predložio da se skupina, koja će posjetiti Hag odredi. Ukazao je na interesovanja g. Jovanovića i g. Raguža za odlazak.

Nakon diskusije, jednoglasno je zaključeno da se s ovom aktivnošću nastavi do njene realizacije. Ujedno je ovlašten predsjedatelj Komisije da se konsultira s članovima Komisije i da on odredi cjelokupnu skupinu koja će posjetiti Haški tribunal (ICTY).

G. Miloš Jovanović je aktuelizirao pitanje onih ljudi kojima je Visoki predstavnik za BiH blokirao račune u bankama, pa se sada oni nalaze u vrlo teškoj materijalnoj situaciji. O ovoj problematici je govorila i g-đa Ruža Sopta ukazujući da ima mnogo obitelji koje imaju deponirana sredstva u Hercegovačkoj banci, koji su podigli kredite, ali sada nisu u mogućnosti da ih otplaćuju. I g. Elmir Jahić je govorio o ljudima koje je smjenio Visoki predstavnik za BiH, kao i različitosti njihovog statusa. Jedni mogu da budu predavači na fakultetima, a drugi ne mogu. On smatra da je ovo veoma osjetljivo političko pitanje koje se mora polako otvarati i razmatrati pred ovom Komisijom. O ovoj problematici je diskutovao i g. Selim Bešlić ističući njenu ozbiljnost i težinu pitanja.

Nakon diskusije je zaključeno da se i o ovim pitanjima treba baviti Komisija. Za iduću sjednicu je predloženo da članovi Komisije pripreme koncept pristupa ovoj problematici i konkretiziraju pitanja koja bi Komisija razmatrala.

Završavajući ovu točku dnevnog reda, Komisija je završila svoju 9. sjednicu.

Sjednica je završena u 14,00 sati.

TAJNIK KOMISIJE

dr. Zijad Hasić

PREDSJEDATELJ KOMISIJE

Elmir Jahić